מאי לאו דחג. תימה מאי קשיא דלמא לא מיירי בדם אלא בחברי עולה דקודמין לאימורי חטאת כדתנן:

חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזה מהן קודם. וכעין בעיא זו איכא למיבעי אבדתו ואבדת חבירו וכיבוד אב ואם איכא אבדת חבירו [דקודמת כדאמרינן (צ"ק) באלו מציאות יכול אמר לו אבא אל תחזיר ישמע לו כו' כל"ל (ש"מ) : כג] ל"ל ודקודמת (ש"מ וצ"ק). וכש"מ מוסק תיכות ומין זבח: כד] ל"ל לו (פשוט): כה] כש"מ נוסף דהא מין זבח הוא אלא דגזירת הכתוב הוא ולא מחמת חשיבות קודמת וק"ו אינו אלא מכח סברא: כו] היתר אכילה כל"ל (ש"מ, צ"ק): כז] ל"ל שליקה (ש"מ): כח] כש"מ נוסף ואע"ג דמוספי שבת כולן עולות ומוספי ר"ח חד חטאת וחד עולה: כט] לחטאת שעמה שהשוה (ש"מ):

שיטה מקובצת

שהוא בא לחכשר. (תיכת על ממקק). אע"ג דחטאת מגורע כמו כן בא להכשיר וגם לכפר מ"מ אינו כל כך עיקר הכפר כמו אשם שהרי מדם האשם היה על גוף המגורע על הכהונות:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה אִם מֵעִינֵי הָעֵדָה נֶעְשְׂתָה לִשְׁגָגָה וְעָשוּ כָּל הָעֵדָה פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד לְעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּת: במדבר טו, כד

מוסף רש"י

רשאין לשנות באכילתן. דלמר קרא לך נתתים למשתה (במדבר יח) לגדולה כדרך שהמלכין אוכלין: **ותבלי תרומה.** ואע"ג דקא ממעט בזמן אכילת תרומה (לעיל עו.):

ליקוטים

מתני'. ובולן הכהנים **רשאין לשנות באכילתן כו'.** פי' מצות אכילתן היא צלי ואם רוצין לשנות ולאוכלן שלוקין הבשר בלבד בלי שום תערובת תבלין, ומבושלין בשר עם תבלין או ירק הרשות בידם. (פסקי י"ד) (חולין קלב ע"ב) **בתנות בהונה אין נאכלות אלא צלי**]. נראה דודאי כמו שטוב לו ונהנה יותר מצי אכיל להו, אבל אדם שטוב לו צלי כשלוק ומבושל יאכל צלי שהוא דרך גדולה יותר (פוס' מולין קנב:) **תמיה** מילתא, דהא גבי מוקדשין תנן נמי במס' זבחים ובכולן רשאין הכהנים לשנות באכילתן לאכלן צלויין ומבושלין כו' אלמא רשאי לאכלם בקדירה. ואיכא למימר דלאו דוקא אמרינן הכא צלי וחרדל, אלא שנאמר שנאכלות על השובע ובלפתן כדרך שהמלכים אוכלים דרך הנאה ותענוג אלו אחד כפי מה שהוא אוהב ונהנה יותר. וכן פירש רבינו הגדול ז"ל. (ריטב"ם מולין קנ). **לת לחומו תבלי חולין.** [בחולין (ק"ל ע"א) משמע דהכנסת חולין לעזרה אסור מדאורייתא] וקשיא לן דהא בזבחים בפ' התדיר משמע דכניסת חולין לעזרה מדרבנן דתנן וכולן שהכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכלן שלוקין צלויים ומבושלים ולתת לתוכם תבלין חולין, ואי חולין לעזרה מדאורייתא האיך הוא מכניס לעזרה תבלין של חולין. ותרצו רבותינו ז"ל דכל היכא דהוי כעין הקרבה אסור להכניסן לעזרה מדאורייתא כי הכא דהכי בעי למיעבד תנופה וכן ההוא דבכורים דפ' הספינה משום דבעי נמי תנופה, אבל כל היכא דלית ביה כעין הקרבה כגון תבלין חולין שאינם באים אלא לתקן מאכלו מותר מדאורייתא דהוי כנכנס לעזרה בבגדים של חול. וה"נ גמרינן בפרק הקומץ רבא על המלח שהכהנים ניאותין בו לאכילת חולין דפרכינן דאמר מר יאכלוהו שיהא אוכלין עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מוערת בה שתהא נאכלת על השובע, אלמא כיון דלית בה צד מזבח וכעין עבודת גבוה מותר. והיינו מעשה דהילל שהיה מביא כבשתו חולין לעזרה ומקדישה וסומך עליה ושוחטה, דכיון שלא היה עושה בה מעשה הקרבה בעודה חולין עד שמקדישה מותר להכניסה חולין. ומצינו לרב רבי משה ז"ל שכתב בפרק ב' מהלכות שחיטה שאסור להכניס שם אפילו לחם ופירות. ואפשר שדעת רבינו ז"ל דהיינו איסורא דרבנן כי היכא דמעייל להו תמן שלא לצורך, שלא התירו חכמים אלא הכנסת מלח דאית ביה צד מצוה וליכנס בבגדי חול דלא אפשר בלאו הכי, וכן הלל דלא אפשר בלאו הכי משום דכי תחדל לנדור, אבל היכא דעביד שלא לצורך מצוה כלל אף על גב דלא עביד בה עבודת גבוה אסור מדרבנן, כל שכן אי הוי לחם בלחמי תודה ופירות בפירות ביכורים ועביד בהו כעין עבודה דהשתא איכא אסורא דאורייתא כנ"ל (ריטב"ם מולין שם):

מאי לאו דחג דחג לא לנדבה [א] **פרים קודמין לאילים שכן נתרבו בנסכים וכן אילים לכבשים** [ב] **כבשים לשעירים שכן נתרבו באליה ת"ש** [ג]**פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודת כוכבים פר עבודת כוכבים קודם לשעירי עבודת כוכבים דאע"ג** [ג] **דפר עבודת כוכבים עולה ושעירי עבודת כוכבים חטאת ואימא מרישא פר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודת כוכבים בחד מינא** [ד] **מיהא לא קאמרינן דחטאת קדמה כי קאמרינן בתרי מיני אשכחן עולה דקדמה לחטאת אמרי במערבא משמיה דרבא** [ה] **בר מרי חטאת עבודת כוכבים חסר א'** [1]**לחטת כתיב רבינא** [ו] **אמר** [ב]**כמשפט כתיב בהו השתא דאתית להכי אפילו תימא פרים דחג נמי כמשפטם כתיב בהו: איבעיא להו חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזו מהן קודם תיקדום חטאת העוף איכא מעשר דקדים לה ליקדים מעשר איכא עולת בהמה דקדמה ליה תיקדום עולת בהמה איכא חטאת העוף דקדמה לה הכא תרגימו מין זבח עדיף במערבא אמרי** [ז]**עיילא בה עולת בהמה בחטאת העוף ואגבהתה ממעשר:**

מתני' [ח]**כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא** [ז] **על הכשר** [ט] **ה**כל האשמות שבתורה באין בני שתים ובאין בכסף שקלים חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע שהן באין בני שנתן ואין באין בכסף שקלים [י]כשם [ח] שקודמין בהקרבתן קודמין באכילתן [י]שלמים של אמש ושלמים של יום [ט] של אמש קודמין לשל יום שלמים של אמש חטאת [י] ואשם של היום שלמים של אמש קודמין דברי ר"מ וחכ"א חטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים (פ) [יא]**וכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכלן צלוין ושלוקין ומבושלין ולתת לתוכו תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר"ש ר"מ אומר** [יב]**לא יתן לתוכו תבלי תרומה שלא יביא התרומה לידי פסול: גמ'** [יג] **איבעיא להו** [יד]**תדיר ומקודש איזה מהם קודם תדיר קודם משום דתדיר או דלמא מקודש קדים דקדיש תא שמע** [טו]**תמידין קודמין למוספין מאי לאו דחג לא לנדבה** [א] **פרים קודמין לאילים שכן נתרבו בנסכים וכן אילים לכבשים** [ב] **כבשים לשעירים שכן נתרבו באליה ת"ש** [ג]**פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודת כוכבים קודם לשעירי עבודת כוכבים דאע"ג** [ג] **דפר עבודת כוכבים עולה ושעירי עבודת כוכבים חטאת ואימא מרישא פר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודת כוכבים בחד מינא** [ד] **מיהא לא קאמרינן דחטאת קדמה כי קאמרינן בתרי מיני אשכחן עולה דקדמה לחטאת אמרי במערבא משמיה דרבא** [ה] **בר מרי חטאת עבודת כוכבים חסר א'** [1]**לחטת כתיב רבינא** [ו] **אמר** [ב]**כמשפט כתיב בהו השתא דאתית להכי אפילו תימא פרים דחג נמי כמשפטם כתיב בהו: איבעיא להו חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזו מהן קודם תיקדום חטאת העוף איכא מעשר דקדים לה ליקדים מעשר איכא עולת בהמה דקדמה ליה תיקדום עולת בהמה איכא חטאת העוף דקדמה לה הכא תרגימו מין זבח עדיף במערבא אמרי** [ז]**עיילא בה עולת בהמה בחטאת העוף ואגבהתה ממעשר:**

מתני' [ח]**כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא** [ז] **על הכשר** [ט] **ה**כל האשמות שבתורה באין בני שתים ובאין בכסף שקלים חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע שהן באין בני שנתן ואין באין בכסף שקלים [י]כשם [ח] שקודמין בהקרבתן קודמין באכילתן [י]שלמים של אמש ושלמים של יום [ט] של אמש קודמין לשל יום שלמים של אמש חטאת [י] ואשם של היום שלמים של אמש קודמין דברי ר"מ וחכ"א חטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים (פ) [יא]**וכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכלן צלוין ושלוקין ומבושלין ולתת לתוכו תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר"ש ר"מ אומר** [יב]**לא יתן לתוכו תבלי תרומה שלא יביא התרומה לידי פסול: גמ'** [יג] **איבעיא להו** [יד]**תדיר ומקודש איזה מהם קודם תדיר קודם משום דתדיר או דלמא מקודש קדים דקדיש תא שמע** [טו]**תמידין קודמין למוספין מאי לאו דמוספי החג. דשעירים הוי חטאת וכבשים עולה וקתני כבשים קודמין: לא נדבה.** ושייכים עולה [יב]: **וטעמא מאי קדמו פרים לאילים כו' שכן נתרבו בנסכים.** פר שלשה עשרונים ואיל שני עשרונים וכבש עשרון: **שכן נתרבו באליה.** לענין אימוריו. ואע"ג דהשתא בעולה קיימינן שכולה כליל מיהו לד ריבוי למזבח אשכחן ביה גבי שלמים וחטאת: **פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר.** מפורש טעם בהוריות פ"ב (דף יג.) כאשר [יג] שרף הפר הראשון ראשון יהא לפר העדה לכל מעשיו: **פר העלם דבר קודם לפר עבודת כוכבים.** שזה חטאת וזה עולה ואמרן לעיל [פט.]: חטאת קודמת: **פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים.** אלמא יש עולה קודמת לחטאת: [יד]**ואימא מרישא.** כלומר אדמותבת מסיפא סייען מרישא דקתני פר העלם דבר [קודם] לפר עבודת כוכבים: ומשני לה **בחד מינא לא קאמרי'.** דהא ודאי ניחא לי דבחד מינא חטאת קדמה: **כי אמרי' בתרי מיני.** קשיא לן דקאמרת מין קטן של חטאת קודם למין גדול של עולה דקאמרת ואפי' חטאת העוף לעולת בהמה והא הכא דפר עולה קודם לשעיר חטאת: **לחטת כתיב.** בפרשת שלח לך והיה אם מעיני העדה נעשתה בשגגה וגו' [וכתיב התם ושעיר אחד לחטת חסר א' לומר שאינו כשאר חטאות שכל חטאת שבתורה הבאה עם עולה חטאת קודמת וזו עולה קודמת]: **כמשפט כתיב.** בהוא קרא ומנחתו ונסכו כמשפט משמע כמשפט סדר מקרבו כך סדר עבודתו ופר בריש כתיב: **אפילו תימא פרים** [טו] **וכבשים דמוספי החג.** הך מתניתין [טו] דתניא לעיל כבשים קודמין לשעירים, לא תקשה דכמשפט כתיב בהו ומשמע כסדר האמור בענין ושעירי' כתובים אחרונים: **חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר בהמה.** שלשתן עומדין: **הכא תרגימו.** בנבלה: **מין זבח עדיף.** ויקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולה דאילו עולת בהמה לא מצי קדמה לחטאת העוף דעולה מגזירת הכתוב הלכך יקדים חטאת העוף לעולה ועולה למעשר: **מתני' קודמות לאשמות.** אם היה מקריב [יז] חטאת ואשם והביאן [יח] חטאת קודמת כדתנן [לעיל פט.] שדמה ניתן על ד' קרנות ועל היסוד: **מפני שהוא בא להכשיר.** את המצורע לקדשים ולביאת מקדש הלכך חשיבות הוא לגביה שטהרה תלויה בו: **ובאין בכסף שקלים.** דכתיב (ויקרא ה) בערכך כסף שקלים באשם מעילות ואתי אשם תלוי ואשם גזילות בג"ש בערכך בערכך ואשם שפחה חרופה גמר בחיל בחיל כדאמר בחיזהו מקומן (לעיל דף מח.): **מוך מאשם נזיר.** דכתיב [יט] כבש בן שנתו [במדבר ו] ומדאיל בן ב' שנים בשתי שלעיס כבש בן שנה לאו בשתי שלעיס הוא: **כך קודמין באכילתן.** אכולהו דבני אכילה קאי כגון חטאת לאשם אשם לתודה ותודה לשלמים ושלמים לנכור: **שנמים** [כ] **שבאו אמש.** לעזרה ושהו עד היום ושחטן: **וחטאת ואשם של** [כא] **יום.** עומדין להקריב: **שלמים של אמש קודמין.** דזלזול להשהותן כל כך והואיל ובאו לראשון יקרבו לראשון. וכן מפרש בתוספתא דזבחים [פ"י ה"ג]: **ובכולן.** בכל הנאכלין רשאין הכהנים לשנות באכילתן כגון לאוכלן צלוין שלוקין ומבושלין: **לידי פסול.** שנעשה קדשים הנעשה נותר אוסרה: **גמ' תדיר ומקודש.** כגון דם עולת תמיד ודם חטאת [כא] עומדין זה תדיר וזה מקודש ממנו כדאמרן [פט.] דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה אי נמי עולת מוספי דאם חדש ופר העדה עומדים זה תדיר וזה מקודש: ולף

מסורת הש"ס

פ) [הוריות יג. ע"ס], ירושי נזיר פ"ו ה"ד, **ג)** [לעיל עו.] ועי' חולין קלב: ותוס' ד"ה אין, ירושי שביעית פ"ח ה"ז, **ד)** עי' רש"י תמורה כג. ד"ה יאכלו, **ה)** [כעי' ממנחות מט.] עי' ירושי יומא פ"ז ה"ב, נזיר פ"ז סה"א, וע' סוף מגילה, **ו)** [לעיל פט.], **ז)** [נקידושין לב. ד"ה רב, פסטוטו ע"ש, וכן כתו' ב"מ לג. ד"ה אכילתן], **ח)** [ע' רש"ק ותוי"ט], **ט)** [ועי' תו' פסחים לט: ד"ה לא]

הגהות הב"ח

(א) במשנה ובכולן הכהנים וכו' לגון שלוקין כל"ל ואות ו' נמחק:

גליון הש"ם

מתני' כל האשמות. עיין לעיל דף לג. ע"א תוס' ד"ה ממיכם: גמ' **איבעיא** להו תדיר ומקודש. עיין ירושלמי מזיר פ"ז סוף הלכה א:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל דנדבה. וכן כת"י (ש"מ, כתה"י): **ב)** לכבשים שכן נתרבו בנסכים כבשים כו' (ש"מ וכעי"ז בכתה"י): **ג)** ל"ל ואע"ג (*ש"מ): **ד)** נ"א בחד מינא לא קאמרינן דחטאת ודאי קדמה כי קאמרינן בתרי מיני בתרי [נס"מ דבתרי] מיני מיהא אשכחן כו' (כי"צ): **ה)** ל"ל דרבה (*י"עב"ש): **ו)** כהוריות יג ע"א איתא רבא (הגרי"ב): **ז)** נ"א בא להכשיר וכ"ה כת"י ותוס', ומנמניות בא ע"י הכשר וזוא דמוק אלא שגם הרמב"ם שתעיק כן בחיבורו (מלא"ש). ועי' תו"ד: **ח)** כשם שהן קודמים בהקרבתן כך הן קודמין באכילתן (כ"ה במשניות וכעי"ז בכתה"י וש"מ): **ט)** ל"ל היום (ש"מ): **י)** בכתה"י וחטאת: **יא)** ולתת לתוכן. [וכן לתלן לא יתן לתוכן] (כתה"י): **יב)** עולה. וטעמא כו' הל"ל (שכה"י): **יג)** בכתה"י כאשר שרף את הפר הראשון שיהא ראשון לפר העדה וכו': **יד)** ומהדר ואימא מרישא (כתה"י): **טו)** פרים אילים וכבשים (כתה"י): **טז)** ל"ל מתניתא (ש"מ): **יז)** ל"ל מחרויב (ש"מ, כתה"י): **יח)** ל"ל והביאן כאחד (צ"ק). וכיעב"ץ מוסק תיכת והביאן: **יט)** דכתיב ביה (כתה"י וש"מ): **כ)** ס"ל שלמים שקרבו אמש וחטאת ואשם של יום. עומדים לאכול: שלמים של אמש קודמין. דזלזול הוא להשהותן כל כך שצורת הבשר מתקלקלת ואע"פ שזמן אכילתן כל היום יקדמו (כתה"י, ושמכ"י). וע' תוס': **כא)** חטאת מוספין עומדין (ש"מ). ועי' עו"ש וס"ד: **כב)** תקדום כיבוד אב ואם איכא אבדת חבירו [דקודמת כדאמרינן (צ"ק)] באלו מציאות יכול אמר לו אבא אל תחזיר ישמע לו כו' כל"ל (ש"מ): **כג)** ל"ל וקודמת (ש"מ וצ"ק). וכש"מ מוסק תיכות ומין זבח: **כד)** ל"ל לו (פשוט): **כה)** כש"מ נוסף דהא מין זבח הוא אלא דגזירת הכתוב הוא ולא מחמת חשיבות קודמת וק"ו אינו אלא מכח סברא: **כו)** היתר אכילה כל"ל (ש"מ, צ"ק): **כז)** ל"ל שליקה (ש"מ): **כח)** כש"מ נוסף ואע"ג דמוספי שבת כולן עולות ומוספי ר"ח חד חטאת וחד עולה: **כט)** לחטאת שעמה שהשוה (ש"מ):

ואף על גב דמוספין קדישי. מוספין [מז] סז שבת עליהן שהס באים חובה לה והתמידין באין אף בחול: **לתמידין לא אהנאי.** כיון דהאידנא קריבין אס כן [יז] סז שבת עליהס: מוספי ר"ח מקודשין משל שבת [יח] דאיקרי מועד [יט]: **ד"א כו'.** בפסחים תניגן לה דקאמרי ב"ה מברך על היין ואח"כ מברך על היום שהיין גורס לקידוש שתאמר דבר אחר כו': הכי גרסינן **דאע"ג [כ] דברכת היום קדישה.** ששס שבת עליה שחובה לשבת היא באה דאילו ברכת היין אף בחול היא: **הלכה מפעלו של מנחה.** במסכת ברכות [דף כח.] היו לפניו שתי תפלות של מוספין ושל מנחה ופליגי רבי יהודה ורבנן וקא"ר יוחנן הלכה כדברי האומר מתפלל של מנחה ואחר כך מתפלל כו': **שלמים של אמש.** הא פריסת לה לעיל (גבי במתני': **תדירי.** שהן מצויין מתוך שבאין בנדר ובנדבה: **מצוי קאמרת.** שאין תדירותו חובה אלא שהוא מצוי תמיד יותר מחבירו: הכי גרס' **מצוי** [כא] ולאו תדיר הוא. בתמיה: **אוליא את הפסח שאינו תדיר.** בת"כ שנויה גבי חטאת דקתני והרי פסח ומילה עונשין [כא] כרת יכול יביא על שגגתן חטאת ת"ל אשר לא תעשנה יצאו פסח ומילה שהן מצות עשה אוליא את הפסח שאינו תדיר ולא אוליא את המילה שהיא תדירה ת"ל אשר לא תעשנה. אלמא מצוי תדיר הוא: **תדירה במצות.** שדורה במצות [י] שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות ולוויין: **כי תדיר דמיא.** שמצויה היא הרבה מפסח אבל מצוי דשלמים לגבי מצוי דחטאת לאו כתדירה דמי: [כב] **הא דיוס דומיא דאמש והיכי דמי כגון דשחטו שלמים ברישא כו'.** וקא ס"ד ה"ק שלמים שהביאו מאמש ושחטו היום וחטאת ואשם של יום עומדין לישחט שלמים של אמש קודמין ליזרק דאי בשניהס עומדין לישחט לא אמר דקדמו שלמים וטעמא דבאו מאמש הא אידי ואידי דהיום וקדיס שחטינהו לשלמים ברישא אמרי' שחיטת חטאת ואשם לזריקת שלמים אלמא מקודש ושאינו מקודש וקדיס שחטיה לשאינו מקודש יהא אחד ממרס בדמו [כג] ויזרוק את המקודש וה"ה לתדיר ושאינו תדיר: **דלמא שלמים של אמש וחטאת של יום.** דאשמעינן של אמש קדמו: **היכי דמי דשחטינהו לתרוייהו.** אע"ג דשחטיה לחטאת אחר השלמים ושניהן עומדין ליזרק אשמעינן דשלמים של אמש קדמו ודכותיה דייקא [כד] מייהי הא אידי ואידי דיוס ושחט שלמים ואחר כך חטאת ובא לימלך על הזריקה אמרי' ליה חטאת קדמה: **אבל לא שחטיה.** לחטאת בתר שלמים ובא לימלך על השחיטה תיבעי לך אי מזלזלינן בשלמים למרס בדמן ולהקדיס שחיטת חטאת וזריקתה וכי מיבעיא לן בתדיר ושאינו תדיר הך [כה] מיבעיא לן ששחט את שאינו תדיר והתדיר קיים: **ברכת היין תדירה כו' תדיר קודם.** ואע"ג דשאינו תדיר קדם ובא שכבר קדש היום ועדיין יין לא בא ודומיא [כו] קדיס שחטיה לשאינו תדיר בריש: ומשני **ה"ג כיון דאתא.** השתא יין קמן ומזומן לברכה כמאן דשחיטי תרוייהו לגבי קדסיס [דמי] ולא תפשוט מינה לבעיין: **ואח"כ מתפלל של מוספין.** ואף על גב דזמן מוספין אתא בריש: **שחטו קודם חלות.** בפסח קאי: **קודם לתמיד.** של בין הערבים כשר ואע"פ שלכתחילה מצוה לאחרו כדתניא לעיל (דף יב.) יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד: **ויהא אחד ממרס בדמו.** אלמא [כז] דקדיס ושחטיה למאוחר אמרי' ליה לשהות את הזריקה ולשחוט את הראוי ליקדס ולזרקו: **כגון דקדיס שחטיה לתמיד.** קודס שבא לימלך ולא נמלך אלא על הזריקה: **למשחה.** לך נתתיס. למשחה מתרגמינן לרבו והיינו לגדולה: **מותני' שהוא מפחלק.** לאכילת כהניס: **מופר רקיקי מנחת ישראל.** מנחת מאפה שבא חלות ורקיקין [כח] חלות בולגן רקיקין מושחן ואמר רבי שמעון במנחות (דף עה.) מושחן כמין כ"י ושאר השמן נאכל לכהניס: **מנחת כהניס.** כולה כליל. ומותר מנחת כהן משיח לפי ששמנה מרובה שלשה לוגין לעשרון ומתוך שהיא אפויה תחילה אין שמנה נבלע בפיתיה וצריך להקטיר המותר בעצמו [ל]: **שאין מתנדבין שמן.** לפיכך לא יעלה על דעתך שיהא שמן המתחלק מן [לא] הנקטר נדבה:

גמ'

תא שמע מוספי שבת קודמין בו'. בכל הני תא שמע לריך טעס מאי קס"ד מאחר דכבר שני אמו שבת למוספין מהני לתמידין לא אהנאי [כ] וצריך לדקדק בפרק התכלת (מנחות דף מט.) גבי התמידין אין מעכבין את המוספין דאיכא כי הך בעיא דתדיר ומקודש ולא פשיט מיניה [לב] מידי דלא מייתי הכא דאיות דהתם והנהו דהכא לא מייתי התם:

דשחטינן [לג] לתרוייהו. תימה אם כן ליתי שלמים ושחט [לד] קודס לחטאת ואשם והכל ביוס אחד שלמים קדימי לזרוק ואמאי נקט של אמש וי"ל דשל אמש נמי שמא הוי כעין של אמש והכל ביוס אחד כדאמר בפ' התערובות (לעיל עה.) מאי איין כעין איין. ברו"ך:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם:

שמות יב, ו

2. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל אַהֲרֹן וְאֶל הַנִּבֹּאת הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי לְכָל קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחֹק עוֹלָם: במדבר יח, ח

מוסף רש"י

מתפלל אדם של מנחה. היו לפניו ב' תפלות, אחת של מנחה ואחת של מוספין, ששהה ולא התפלל עד זמן המנחה, מתפלל של מנחה, אע"ג דזמן המוספין קודם, כיון דסיס עד זמן הכיריסה מסיגין לה (לעיל יב.): מתפלל של מנחה מאחר שהגיע זמנה כדי להקדימה בתחלת זמנה שלא יקרא פוסע גם עליה: ואחר כך של מוספין. הואיל ואיחר זמנה איבה עובר להא דאמרי רבנן ושל מוספיס כל היום (ברכות כח.) **ויהא ממרס בדמו.** שלא יקרוס כדי שיהא לאוי לזריקה (פסחים סא.). אמר קרא למשחה. בתמנות כתוב כתיב בריקה קרס, לך נתתים למשחה, כל מתנות שנתתי לך בכהונתך, נתתי לך לגדולה, כדתרגמינן לרבותא (חולין קלב:). לגמד שיהו אוכלין אותן דרך אכילת מלכים המשובחים (לעיל כח.) שאין מתנדבריו שמן. בלא סולת ויין (מנחות קד:) מתנדבין שמן. בפני עצמו (לעיל נז:). וקומקו ומקטיר הקומץ ושייריו נאכלין (מנחות שם):

ליקוטים

ובבולן כהנים ישראל לשנות באכילתן. מ"ט. פי' דעיקר מצותן צלי מדקרי לשאר שיני. אמר קרא למשחה לגדולה. כדתרגמי' לרבו כדרך שהמלכים אוכלין, וזהו צלי. והכי אמרינן בחולין בפ' הזרוע אמר רב חסדא מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי ואין נאכלות אלא בחרדל, מאי טעמא אמר קרא למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין (פסקי רי"ד)

שיטה מקובצת

הא אידי ואידי דיום חטאת ואשם קדמי תיפשוט ליה מדתנן בהדיא מטאת קודמת לעולה אע"ג דעולה שביאה שבאה בנדר ובנדבה. וי"ל דסיון דאין נאכלות לבעלים אין רגילין להתנדב עולות (הר"פ ד"ל. ב"ש): **רש"י** ד"ה מנחת כהנים כו' לפי ששמנה מרובה ג' לוגין לעשרון כו'. וז"ל הר"ש ז"ל מנחת כהן משיח שהיתה כאפה שלשה לוגין לעשרון. אע"ג דמנחת נסכים נמי באה שלשה לוגין לעשרון מיהו התם היתה נבללת בעיסה, אבל זו שהיתה נאפית במחבת כדכתיב על מחבת בשמן תעשה, לי אפשר שלא יאחר במחבת מן השמן המטפטף (ב"ש):

כג א מיי' פכ"ט מהל' שבת הלכה ז טוש"ע א"ח סימן רעא סעיף י:

כד ב מיי' פ"ג מהל' תפלה הל"א טוש"ע א"ח סימן רפו סעיף ד:

כה ג מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה ג:

כו ד מיי' פ"א מהל' קרבן פסח הלכה ד:

כז ו מיי' פט"ז מהל' מעה"ק הלכה יד:

כח ז מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ב והלכה ג:

כט ח מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הלכה ט:

ל ט מיי' שם פט"ז הלכה יד ופי"ד שם הלכה א:

עין משפט נר מצוה

לא י מיי' פ"ב מהל' מעשה הקרבן הלכה ד:

לב כ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ד:

לג ל מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

לד מ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

לה נ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

לו ס מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

לז ע מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

לח פ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

לט צ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מ ק מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מא ר מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מב ש מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מג ת מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מד א מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מה ב מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מו ג מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מז ד מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מח ה מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מט ו מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נ ז מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נא ח מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נב ט מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נג י מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נד כ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נה ל מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נו מ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נז נ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נח ס מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

נט ע מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

ס פ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סא צ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סב ק מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סג ר מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סד ש מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סה ת מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סו א מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סז ב מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סח ג מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

סט ד מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

ע ה מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עא ו מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עב ז מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עג ח מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עד ט מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עה י מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עו כ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עז ל מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עח מ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

עט נ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פ ס מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פא ע מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פב פ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פג צ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פד ק מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פה ר מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פו ש מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פז ת מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פח א מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

פט ב מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צ ג מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צא ד מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צב ה מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צג ו מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צד ז מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צה ח מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צו ט מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צז י מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צח כ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

צט ל מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

ק מ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קא נ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קב ס מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קג ע מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קד פ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קה צ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קו ק מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קז ר מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קח ש מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

קט ת מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

ר א מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רא ב מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רב ג מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רג ד מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רד ה מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רה ו מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רו ז מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רז ח מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רח ט מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

רט י מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

ש כ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שא ל מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שב מ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שג נ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שד ס מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שה ע מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שו פ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שז צ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שח ק מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

שט ר מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

ת ש מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

תא ת מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מסורת הש"ס

א) [לעיל פט.], **ב)** ברכות נח: פסחים קיד. ירושי' ברכות פ"ח ה"א, פסחים פ"י ה"ב, **ג)** ע' ירושי' יומא פ"ז ה"ב, **ד)** לעיל יב. בכרות כח. וע"ש כז. ירושי' ברכות פ"ד ה"א, **ה)** ת"כ ויקרא חובה פרש' א ה"ו, עי' ירושי' פסחים פ"ג ה"ז, **ו)** פסחים סח. ירושי' פסחים פ"ה ה"א, **ז)** לעיל כח. קוטס טו. מולין קלב: ירושי' תרומות פ"ה ה"א, בכורים פ"ב ה"א, **ח)** [לעיל עז.] מנחות קד., **ט)** שבועות י., **י)** שבת קלב., **כ)** עי' בפנים מלילות.

שינויי נוסחאות

א) ל"ל אהני. וכן בכל המשך הסוגיא, וכנ"ל ותוס' (*ש"מ): **ב)** נ"ל קדישא. וכן להלן (כי"צ): **ג)** מוספין ואף על גב דתפילת מוספין קדישא אטו כו' (*ש"מ): **ד)** ל"ל היום (ש"מ). וכן לקמן: **ה)** תדיר הוא והתניא (כתה"י): **ו)** ל"ל חנינא (*ש"מ): **ז)** של היום שלמים של אמש קודם כל"ל ותיכות לשל יום נמקק (ש"מ): **ח)** לתרוייהו ודיום דומיא דאמש נמי דשחטינהו לתרוייהו אבל וכו' כל"ל (ש"מ, וכנע"ז בכי"צ): **ט)** בכתה"י התם נמי כיון. ובכמה"י במקוס דאתיין אינתא דאתי יין. וכ"ה בקנ"ת כמ"י ועי' רש"י: **י)** ל"ל ת"ש שחטו (*ש"מ): **יא)** בכתה"י ויהא אחד ממרס: **יב)** עד שיזרוק דם התמיד כל"ל. וכן להלן בסמוך (ש"מ): **יג)** תיבת ברישא נמחק (הג' הגר"א. וכ"ה בכי"צ ובד"ו רפ"ט וש"ח): **יד)** אין אתה צריך (*ש"מ): **טו)** במשניות הגיל' נתון: **טז)** ל"ל שהמוספין (*ש"מ): **יז)** א"כ אף הם שם שבת עליהם (צ"ק): **יח)** מועד ויש בהן שעיר חטאת שמכפר על טומאת מקדש וקדשיו (*שמכ"י): **יט)** ל"ל אע"ג (ש"מ): **כ)** ל"ל אטו מצוי (צ"ק): **כא)** ל"ל עונשן (ש"מ): **כב)** נס"ל כלן מה"ד שלמים של אמש קודמים. באכילה: הא דיום דומיא דאמש והיכי דמי כגון דקדים ושחטינהו לשלמים ברישא חטאת ואשם דיום קדמי. קדמה זריקתם לזריקת שלמים ויאכלו תחילה כמו כן אלמא מקודש ושאינו מקודש וקדים שחטיה לשאינו מקודש יהא אחד ממרס בדמו וישחוט ויזרוק את המקודש וה"ה לתדיר ושאינו תדיר: דילמא לא גרסינן. וה"ג שלמים של דשחט' לתרוייהו אבל לא שחטו' לתרוייהו תיבעי לך. וה"פ שלמים דאמש וחטאת ואשם דיום דקתני ע"כ היכי משכחת לה דשחטינהו לתרוייהו דהא לענין אכילה איירי וכי תידוק מינה לענין הקרבה נמי הא דיום דומיא דאמש וה"ד כגון דשחטיה לשלמים ברישא חטאת ואשם קדמי בדשחטינהו לתרוייהו תידוק לה שחזר ושחט את החטאת קודם שבא לימלך ואח"כ בא לימלך על הזריקה דהתם אמרינן ליה דחטאת למרס אחד מן הדמים קדשי קדשים קדמי: אבל לא שחטיה וכו' ומכלן הוא כלפינו גרס"י לקמן ד"ה אבל לא וכו' (ש"מ, מתוקן קצת עפ"י כתה"י ועפ"י כי"ב וכי"ג). ועי' לעיל ל' ע"ב בס"ל אות כ: **כג)** בדמו וישחוט ויזרוק (כתה"י): **כד)** ל"ל דוק (*ש"מ): **כה)** ל"ל הכי (צ"ק): **כו)** ודמי לקדים ושחטיה לשאינו כו' כל"ל (*ש"מ): **כז)** אלמא היכא דקדים ושחטיה למאוחר ברישא ובא לימלך אמרי' כל"ל (*ש"מ): **כח)** ל"ל או רקיקין (*ש"מ): **כט)** מותר רקיקי מנחת כהנים. מנחת כהנים כולה כליל השמן שצף על גבה ונותר שאינו נבלע בה שורפין אותו בפני עצמו: ומותר מנחת כהן משיח. לפי ששמנה וכו' כל"ל, וכ"ה בפי' הרע"ב (ח"ג): **ל)** ל"ל לעצמו (ש"מ). וברע"ב בפני עצמו: **לא)** בד"ו או הנקטר. דהיינו הניתן על גבי האסיס, ונקט רש"י המתחלק לדברי ר"ז או הנקטר לדברי אביי וק"ל (ח"ג): **לב)** נדל"ל נמי (באה"מ): **לג)** ל"ל דשחטינהו (צ"ק, ד"ר ב' וג'): **לד)** נדל"ל ושחטן (באה"מ):

אמר ליה אי תניא תניא. הא דפליגי רבי ורבנן בסוף כל המנחות בחות מלה (מנחות סב.) גבי תנופת זבחי שלמי צבור דילפינן מזבחי שלמי יחיד וקאמר רב פפא דכולי עלמא דון מינה ומינה ההיא מקמי דשמעה לברייתא דהכא דמפקינן [לח] גבי מתנדב שמן דפליגי בדון מינה ומינה ויש לתמוה דבפרק המנחות והנסכים (סס קד:) תנן אמר רבי טרפון מה מלינו ביין שהוא בא חובה בא [טל] בנדבה אף שמן שהוא בא חובה בא נדבה למה לי מה מלינו כיון דיליף הכא מקרא מדכתיב קרבן:

המוריד גחלת מעל המזבח וביבה חייב. וא"ת אמאי חייב הא איתעבידא לה מצוותה דהא תנן לה [מ] בפרק המזבח מקדש (לעיל פו.) וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר ושמא יש חילוק בין הורידה לפקעה [מא] והיא דתנן במסכת תמיד (דף לג.) נתפזר ממנה כקב גחלים מכבדן לאמה ניחא בלאו הכי משום דאינתיק למצוותה כדאמר בשלהי טרף בקלפי (יומא מו:):

הא רבי יהודה הא רבי שמעון. וא"ת הא שמעינן ליה לר"ע דסבר ליה כר' שמעון בהגזל בתרא (ב"ק קיג.) דקאמר רבי שמעון משום ר' עקיבא לובש אדם י' כלאים זה על גב זה כדי להעביר כו' ויש לומר דתרי תנאי ואליבא דר"ע:

גמ' [מ] אמר שמואל לדברי [א] ר"ט [א] המתנדב שמן קומצו ושיריו נאכלין מאי טעמא אמר [ב] קרא [1] קרבן מנחה [ג] מלמד שמתנדבין שמן וכי [ג] מנחה מה מנחה [ג] קומצה ושיריה נאכלין אף שמן קומצו ושיריו נאכלין א"ר זירא אף אנן נמי תנינא א"ר שמעון אם ראית שמן שמתחלק בעזרה אי אתה צריך לשאול מהו אלא מותר רקיקי מנחות ישראל ולוג שמן של מצורע שאין מתנדבין [ד] מכלל דמ"ד מתנדבין מתחלק אמר ליה אביי אימא סיפא אם ראית שמן שניתן על גבי אישים אי אתה צריך לשאול מהו אלא מותר רקיקי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מתנדבין שמן מכלל דלמ"ד מתנדב [ה] כולן לאישים לאביי קשיא רישא לרבי זירא קשיא סיפא בשלמא לרבי זירא רישא בשירים סיפא בקומץ אלא לאביי קשיא תנא רישא אטו סיפא בשלמא סיפא תני משום רישא אלא רישא משום סיפא מי תני אין [ו] אמרי במערבא [ז] תנא רישא משום סיפא: [ח] ת"ש [ט] יין כדברי ר"ע [י] לספלים שמן [ז] כדברי רבי טרפון לאישים מאי לאו מדיין כולו לספלים שמן [ח] כולו לאישים מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא אמר רב פפא כתנאי [יא] שמן לא יפחות מלוג רבי אומר שלשת לוגין במאי קמיפלגי אמרוה רבנן קמיה דרב פפא [יב] דון מינה ומינה דון [מ] מינה ואוקי באתרה איכא ביניהו דרבנן סברי [יג] מה מנחה מתנדבין אף שמן מתנדבין [ומינה מה מנחה לוג שמן אף כאן לוג שמן ומה מנחה קומצה ושיריה נאכלין אף שמן קומצו ושיריו נאכלין [יא] ואידך ממנחה מה מנחה מתנדבין אף שמן מתנדבין ואוקי באתרה] כנסכים מה נסכים שלשת לוגין [אף שמן שלש לוגין ומה נסכים כולן לספלין] אף שמן כולן [יב] לאישים אמר ליה רב פפא לאביי [יג] אי ממנחה מייתי לה [רבי] דב"ע דון מינה ומינה אלא רבי [2] מאזרח גמר לה א"ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא מי מצית אמרת הכי והתניא [1] קרבן מנחה מלמד שמתנדבין שמן וכמה שלשה לוגין ומאן שמעת ליה דאמר שלשה לוגין רבי היא וקא מייתי לה מקרבן א"ל [מ] אי תניא תניא [יד] אמר שמואל המתנדב יין מביא ומזלפו על גבי האישים מ"ט אמר קרא [3] ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחוח לה' והא קא מכבי כיבוי במקצת לא שמיה כיבוי איני [יד] והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [ד] המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה חייב דליכא אלא האי איבעית אימא כיבוי דמצוה שאני ת"ש דתנא ר"א בן יעקב [יד] כלפי שנתנה תורה [יד] לתרום יכול יכבה ויתרום אמרת לא יכבה [טו] שאני התם אפשר דיתיב ונטר [טז] ת"ש יין כדברי ר"ע לספלים שמן כדברי רבי טרפון לאישים ועוד תניא [3] יין נסך [יז] לספלים או אינו אלא לאישים אמרת [4] לא יכבה [טו] [ז] לא קשיא [מ] הא רבי יהודה הא ר"ש למימרא דשמואל כר"ש סבירא ליה [ט] והאמר שמואל מכבין [ה] גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזוקו בה רבים הוא לו של נדבה הוא ויביב טעמא למילתיה שאין מתנדבין שמן: **מכלל דמאן דאמר מתנדבין.** איכא לספוקי בנדבה אלמא שמן נדבה מתחלק: **בשלמא לר' זירא.** דמתרץ למתני' כשמואל ריש דמשמע מתחלק [בשירים] וסיפא דמשמע נדבה לאישים דאיכא [ב] לאוקמא בקומץ: **תנא רישא משום סיפא.** ריש דתני גבי שמן המתחלק אי אתה צריך לישאל מהו כדי נסבה דאי נמי מתנדבין שמן אינו מתחלק אלא משום דבעי למיתני סיפא אם ראית שמן ניתן על גבי האישים אי אתה צריך לספקה בנדבה שאין מתנדבין שמן דדוקא אשמעינן דאילו למאן דאמר מתנדבין נותן [בא] תנא ריש שמן אם ראית שמן מתחלק: **יין כדברי רבי עקיבא.** דאמר במסכת מנחות (דף קד:) מתנדבין יין ואין מתנדבין שמן אותו יין לספלים הוא נותן [בב] לנסך ולא לזלף על האישים [בג] והוא הדין לרבי טרפון ביין [בד] אלא משום דאיצטריך [בה] שמן למיתני [כדברי] רבי טרפון דלא ליתני לה סתמא דהא לר' עקיבא אין מתנדבין שמן תנא נמי יין כדברי רבי עקיבא: **שמן של נדבה כדברי רבי טרפון.** דאמר אף מתנדבין שמן לאישים הוא נותן [בב]: **הא כדאיתא והא כדאיתא.** יין כולו לספלים ודקתני בשמן לאישים אקומץ קא"י: ה"ג **כאנאי שמן לא יפחות מן הלוג רבי אומר שלשת לוגין: בדון מינה ומינה כו'.** כל דבר שאתה למד מחבירו בג"ש [בג] או בהיקש הוי למוד [בד] ממנו בכל דבריו: **דון מינה ואוקי באתרה.** מה שהדבר צריך ללמוד מחבירו שאין יכול ללמוד מגופו ילמד מחבירו ולשאר דברים שיכול ללמד [בה] מגופו העמידהו על מקומו: **מה מנחה מתנדבין כו'.** דעיקר נדבת שמן מקרבן מנחה נפקא לן וסתם מנחה צריכה לוג שמן [ע] דכתיב (ויקרא יד) למנחה ולוג שמן: **ומה מנחה קומצה כו'.** כלומר וכיון דאית ליה לתנא קמא דון מינה ומינה לענין הקטרה נמי [בח] דייינינן ומינה מה מנחה קומצה כו': **כנסכים.** דהא שמן של נדבה [בט] לא קרב אלא בפני עצמו כיין הבא בפני עצמו הלכך לנסכים דמי וביין פשיטא לן דשלשת לוגין גינהו כדנפקא לן במנחות [דף קד.] אזרח מלמד שמתנדבין יין: **ומה נסכים כולן לספלים.** כלומר כיון דרבי אוקי באתרה אית ליה להא נמי אוקי באתרה ומה [לו] יין כולו לספלים אף שמן דלאו בר ספלים כולו לאישים וביין פשיטא לן דכולו לספלים ואינו מתחלק לכהנים דהא מאזרח אתרבי דכתיב בנסכים כל האזרח יעשה ככה (במדבר טו) ומנחת נסכים כולה כליל: **רבי מאזרח גמר לה.** לנדבת שמן וכי נמי דיינת מינה ומינה שלשת לוגין הן שהוא פחות שבנסכים דנסכים של כבש רביעית ההין יין [לא] כתיב בהו [לב] (שם): **ומי מליח אמרת הכי.** דרבי מאזרח גמר לה: **אשה ריח ניחוח.** אלמא יש יין שהוא לאישים ואיזה זה יין הבא בפני עצמו דאילו הבא בגלל זבח כתיב הסך נסך [לג] (שם כח) לשון שביעה לשון שכרות שיהא נראה על גבי המזבח כשפוקקין את השיתין כדאמרינן במסכת סוכה (דף מט:): **לא שמיה ניבוי.** דלא קפיד קרא אלא אאש תמיד תוקד על המזבח (ויקרא ו): **כלפי.** כלומר הואיל: **נפרוס.** את הדשן: **יכול יכבה.** אם מצאן כולן לוחשות שאינן מאוכלות: **אמרת לא יכבה** [לד]. אלמא כיבוי דמצוה אסיר [לה]: **ונטר.** וממתין: **או אינו אלא לאישים.** דהא כתיב אשה ביין (במדבר טו): **הא רבי יהודה.** דאמר שאין מתכוין אסור הוי לא [לו] תכבה אפילו בלא מתכוין הלכך עקר ליה למשמעותיה דאשה למדרשיה נחת רוח הוא לפני כאישים והכי מסיק לה לברייתא בספרי [שלח טו יז]: **הא רבי שמעון.** שמואל כרבי שמעון דכיון דאין מתכוין לכבות אין לא תכבה דאייה [לז] עליו לאסור למיעקר משמעותא דאשה משום קושיא דלא תכבה ואם תאמר פסיק רישא ולא ימות הוא אפשר דמזליף ליה בטיפין דקות מאד הלכך אי נמי מכבה בטיפיס גסות דבר שאין מתכוין הוא: **גחלת של מתכת.** ולאו בת כיבוי הוא [לח] ואיסורא דרבנן הוא דאיכא ובמקום היזק רבים לא גזרו רבנן: אבל

[א] מוי"ט סוף פי"ב דמנחות), [ב] (מנחות קז.), [ג] (שם עד:), [ד] (שבת ל: וש"ן), [ה] תוספ' דמנחות פי"ב ה"ד, עי' ספרי שלח קז, [ו] מנחות קז. (ושם כל הסוגיא בכמה שינויים), [ז] (מנחות עח: וש"ן) ע' ירושל' יבמות פ"ח ה"ג, פי"א ה"א, סנהדרין פ"ט ה"א, שבועות פ"ד ה"ב פ"ה ה"ב, [ח] (שבת קטו: וש"ן), [ט] מנחות עד:, [י] (יומא מו:), [כ] כעי"ז פסחים ח סוטה ג., [ל] ע' רש"ק, [מ] (שבת מא: וש"ן), [נ] שם מנ., [ס] ע' חולין קכ:, [ע] מנחות פט., [פ] (וד' כב. כט: מא: וכשאר דוכתי, אמנם עיקר מילתא דר"י לעיל בביאה כג: במשנה וכגמ').

גליון הש"ס

גמ' יין כדברי ר"ע. עי' מנחות דף לא ע"ב תוס' ד"ה דמייתי:

שינויי נוסחאות

[א] לדברי ר"ט נמקק (ש"מ). וכן ליתא בכתה"י ובמנחות (עד ב), ובאמת נראה כמיותר, ובכ"י הוא שפיכה (דק"ס): [ב] בכ"י דתניא ונפש כי תקריב קרבן מנחה. ותיבות אמר קרא נמקק (ש"מ): [ג] נ"ל ובמנחה (*ש"מ): [ד] מתנדבין שמן (*ש"מ) מכלל דלמ"ד (כי"צ): [ה] מתנדבין שמן אדיל לאישים כל"ל (ש"מ). נ"ל כולו לאישים (ב"ש): [ו] בכי"ל אמרי במערבא אין: [ז] מדברי תוס' במנחות (לא ב) ובמולין (כג ב) נר' דל"ג שמן, ומפרש דפליג ר"ט ביין, והגרי"ב שם כתב על דבריהם דמלתא ליישב: [ח] שמן נמי כולו (*ש"מ): [ט] נ"ל ודדון (ש"מ): [י] סברי דון מינה ומינה דון מינה מה מנחה כו' (ש"מ): [יא] נאכלין וריבי סבר דון מינה ואוקי באתרה דון מינה מה מנחה כו' (ש"מ. וכנ"י בבתה"י ובמנחות): [יב] נ"ל כולו לאישים אמר להו רב פפא אי ממנחה ילפי לה דכו' ע לא פליגי דדון מינה ומינה כו' (*ש"מ): [יג] במנחות איתא אמר להו רב פפא. ותיבת לאביי ליתא (הגרי"ב): [יד] תורה רשות להרוס (*ש"מ): [טו] נ"ל תכבה (צ"ק). ולגיגא דקרא (ויקרא ו) [טז] בכי"ל נוסף עד דלהוי אפר: [יז] בכתה"י ובילקוט לנסך. ולגאון הפסוק: [יח] כדברי (*ש"מ). וכ' [יט] מדמצי למכתב כי תקריב מנחה וכתב כו' (*ש"מ): [כ] נ"ל איכא (*ב"ש): [כא] ניתן ע"ג האישים תנא כו' כל"ל (צ"ק): [כב] ניתן (כי"פ): [כג] בש"מ נוסף ושעמא דר' עקיבא מפרש בגמ': [כד] מיבת ביין ליתא בד"ו (והוא הוספת הה"ז). ופי' דר' טרפון נמי ס"ל דמתנדבים יין (צ"ק): [כה] דאיצטריך למיתני שמן כדברי ר"ט דלא מיתני ליה סתמא כל"ל (*ש"מ): [כו] למד (ש"מ): [כז] ללמוד (ד"ו): [כח] נ"ל נמי ילפינן מינה מה כו' (כי"ר): [כט] בכתה"י ור"ו נדבה לה הקרב בפני כו'. וגי' נ"ק נדבה הבא בפנ"ע כיין הבא כו': [ל] דמה (ד"ו): [לא] בד"ו שמן. וכל"ל. דאי מאזרא גמר דמתנדבין שמן ג"כ ת"ל לגמוד מיין דבהדיא כתיב ביה בשמן רביעית ההין דהיינו ג' לוגין (ח"ג וע"ע שם): [לב] בש"מ נוסף והין י"ב לוגין: [לג] בכתה"י וד"ו תבבה. ולאה לעיל אות טו: [לד] נ"ל נמי אסיר (ש"מ): [לה] נ"ל בלא (באה"מ): [לו] נ"ל לאסור עליו (*ש"מ): [לז] נ"ל היא (ש"מ): [לח] נ"ל דמסקינן (ש"מ): [לט] נ"ל ובא (ש"מ): [מ] נ"ל לעיל (ש"מ): [מא] בש"מ נוסף דפקעה מאליה חשיבא נעשית מצוותה אבל הורידה לא נעשית מצוותה:

תורה אור השלם

1. וְנִפֶּשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיָצַק עָלֶיהָ שָׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה:
ויקרא ב, א
2. כָּל הָאֵרֶן יַעֲשֶׂה כָּבָה אֵת אֵלֶּה לְהַקְרִיב אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
במדבר טו, יג
3. וְיַיִן תַּקְרִיב לַנֶּסֶךְ חֲצִי הַהִין אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
במדבר טו, י
4. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלְבֵי הַשְּׁלָמִים: אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה:
ויקרא ו, ה-ו

מוסף רש"י

ושיריו נאכלין. דלא הוי כולה למזבח, ושמי' ליה לשמואל כין שמן דמלי קמין וכין יין דלא מלי קמין (מנחות עד: מכות י") שמן לא יפחות מלוג. דחזי למנחת נדבה ואע"ג דהוא מתכוין להקריבו כפני עצמו כנסכים, והך סתמא כר' טרפון דאמר אף מתנדבין שמן (שם קז.) דון מינה ומינה. לכל דבריה נלמוד ממנה מאחר שעיקרו של דבר למדתי מחבירו אף לכל דבריה נלמוד ממנה (סנהדרין עה: וכני"ז שבועות לא.) דון מינה ואוקי באתרה. דון עיקר הדבר נלמדו מחבירו, אבל נשאר דבריו שאתה מוצא דינו מפורש בו ואתה יכול ללמוד מיניה ובין דבר מדבר ואינך צריך ללמד מחבירו, העמידהו במקומו ואל תשוויה לחבירו (סנהדרין עה:). אי: כלומר נאחר שלמדו משם והבאתו לכאן, העמידהו כאן בתורת שאר דברים המפורסים בו (שבועות לא. וכני"ז חולין קכ:). אי: למאי דלריכי גמריון, למאי דלא לריכינן מוקמינן בחתרא (ביבמות עח:) דרבנן סברי מה מנחה מתנדבין. דשמן בא נדבה בגמרין ממנחה נדבה, כלומר קרבן מלמד שמתנדבין שמן, והיינו גבי מנחת נדבה כתיב כי תקריב קרבן מנחה: ואוקי באתרה כנסכים. דשמן בא בפני עצמו אין דומיא דיין: מאזרח גמר לה. כי היכי דגמריגן יין הכי נמי גמר רבי אזרח מלמד שמתנדבין שמן, ודון מינה כל הנסכים שאשה לוגין: קרבן מנחה מלמד כו'. אלמא ממנחת נדבה גמר לה (מנחות קז.) המתנדב יין. בלא קרבן, מביא ומזלפו על גבי האישים. על האש דהשתא הויא כוליה למזבח (שם עד: מכות י") וכיבה חייב. משום לא תכבה (יומא מו:) כלפי. מתוך (פסחים ח:): מכבין גחלת של מתכת. שמצליחין לחוץ פסולת של כרזל, בלא שיך כבוי בהכי מדאורייתא, ומדרבנן אסורה והיכא דאיכא נזקא לרבים לא גזרו על השבות (שבת מב.):

ליקוטים

המתנדב שמן קומצו. ודאי דלקמצה בפס ידו כדרך קמיצת המנחה אי אפשר, אלא *) שמפריש בכלי שיעור קומץ שהוא כשני זיתים. (תו"ט פפ"ב דמנחות)
*) ועי' מוסף רש"י בד"ה ומיהו נאכלין. [והרגמ"ש מנחות דף עד ע"א פי' קומצו. יקפנו]:

שיטה מקובצת המתנדב יין מביא ומזלפו ע"ג האישים. ודוקא נסכים הבאין בפני עצמן אבל נסכים הבאין בגלל הזבח אינו מזלפן דכתיב בהו הסך נסך שכר דמשמע לשון שביעה ושכרות למזבח וחזו כשנתנו לספלים ומאן דליתא ליה מזלפו על גבי האישים מפרש להאי קרא נתן רוח לנסך כאישים:

אכל לא גחלת של עץ. דבת כיבוי הוא ואיסורא דאורייתא הוא ואי כר"ש לא משכחת כיבוי [ה] אלא במתכוין לעשות פחמין בכיבויו [ו] ולריך להם דאר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכיבוי [ז] לאו צורך גופו הוא שיהא [ח] לריך לו דהלואי שלא בא עליו ודמי למוליא את המת לסלקו מעל פניו דפטר עליה ר"ש במסכת שבת בפרק המלניע (דף לד.): **מערבה.** על הרלפה בעזרה ולא יוליאם לחוץ: משום שנאמר בקדש [א] באש תשרף. בפ' שני דפסחים (דף כד.) דרשינן האי קרא וכל חטאת אשר יובא וגו' [ח] ומרבינן מיניה כל פסולי קדשים שנמלינתו [ט] בעזרה שיהו נשרפים בעזרה כדכתיב בקדש לא תאכל באש תשרף. ותמיה אני למה שורפן לעצמן ואינו שורפן בבית הדשן שהיה בעזרה שבו שורפין פסולי קדשי קדשים [י] וגרלה בעיני שהוא [יא] דבר לא שורפן לעצמן שתהא שריפתן ניכרת לעצמה שאם היה שורפן עם בשר אין ניכרין שהרי אין בהן ממש: **הדש והשמן** גרסי' [יא]:

הדרן עלך כל התדיר

דם חטאת. טעון ליבוס. כדכתיב ואשר יזה מדמה וגו': **במקום קדוש תאכל.** בההוא עניינא כתיב: **תורת החטאת.** ליבא דעייגא הוא: **פסולה אין** [יב] **טעון דמה ליבוס.** דכתיב אשר יזה [יג] בראוי להזאה הכתוב מדבר: **שעה הכושר.** לזריקה: **שלנה.** לן דמה: **ושקבלו** [יד] **פסולין את דמה** גרסי'. ולא גרסי' וזרקו דהא אפילו כשרה שנתז (את) מדמה לאחר זריקה על הבגד אין לריך ליבוס דכדאמרינן לקמן [טו] פרט לזה שכבר הוזה [יה]: **גמ' משחט החטאת.** בההוא עניינא כתיב בנשחטות ולא בנמלקות: **אפילו חטאת העוף נמי.** אע"ג דכתיב זאת למיעוטא הא פנימיות נמי אימעיטו דבנאכלות הכתוב מדבר וקמרבינן להו מתורת: **ומה ראים.** לרבות פנימיות מתורת ולמעט עוף מזאת: **דחטאת בהמה פנימיות ה"ל לרבויי.** כדין החילוניים שכן בהמה כמותה שחיטה כמותה טעונה ליפון כמותה וקבלת כלי כמותה וקרנות המזבח כמותה וכנגד חודה של קרן ובאלבע ואיסים אימוריהן לאיסים אבל עוף אינו בהמה ואינו שחוט ואינו טעון ליפון וקבלה ולא קרן שהרי חטאת העוף למטה נעשית ואינו נותנה באלבע בחודה של קרן ואין ממנה לאיסים: יאכלנה כדלמרינן (פסחים דף פ:) [טו] דם שנטמא וזרקו בשוגג הורלה וי"ל דמייירי כגון שנשבר הליץ או אינו על מנחו למאן דאית ליה [שאינו מרלה] (יומא דף ז:): **ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.** פירש בקונטרס או זרקו [טז] ואע"ג דאפילו כשרה אם ניתז דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוס כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה אילטריך לאשמועינן בפסולין למימר דדם דמוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק ע"כ. חז [יח] לגופה במתכוין ה"נ כל"ל (ש"מ): [יט] דגופא והשתא כיון דס"ל לשמואל כר' יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה מדאורייתא היכי שרו רבנן משום צערא דגופה דצד וכו' כל"ל (ש"מ): [כ] ודחק (בה"ז): [כא] עי' לעיל לוח יג ולוח"ל לסגסת ל"ק: [כב] תיבות דפסול עושה שיריים ליתא בכתה"ר דרש"י וכש"מ, ועי' גלה"ש טה"ק וקר"ל שתקשו בזה: [כג] עי' לקמן לג ע"ב דמשנה דס"ה לכל הקדשים. וכמעיל שמואל מיקן דל"ל וה"ה שאר קדשים: [כד] בכתי"ב וג' וכמ"ל וכמ"ע הגי' וכל [במקום ור"ל]. ותכן לפי"ז שהוא מהגירסא. ומיגא סיכין שאח"כ [וכ"ה גם בכי"ג וכמ"כ. וכמ"ע ליתא סיפין] לא נודע פתרונה. וככי"ב ליתא סיריי' ולולי הוא מלשנא דקלא (שמות לח) את הסילות ולא היעיס. ומ"ש אח"כ שנטמאו דישון כו'. בכי"ב וס"ע ליתא שנטמא. ול"ע ליבב דיבור זה על נכון:

אבל לא גחלת של עץ ואי ס"ד כר"ש ס"ל אפילו גחלת של עץ נמי [ט] **בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה אמר רב הונא** [א] **נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן משום שנאמר** [1] **בקודש** [א] **באש תשרף תניא נמי הכי** [ב] **הדם והשמן** [ג] **והמנחות והנסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן א"ל שמואל לרב חנא בגדתאה** [ג] **אייתי לי בי עשרה ואימא לך קמייהו נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן:**

הדרן עלך כל התדיר

דם [ד] **חטאת שנתז על הבגד הרי זה טעון כיבוס אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות שנאמר** [2] **במקום קדוש תאכל** [ד] **ג' אחד הנאכלות ואחד הפנימיות טעונות כיבוס שנאמר** [3] **תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות** [ה] **ד' חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס** [ו] **בין שהיתה לה שעת הכושר ובין שלא היתה לה שעת הכושר איזו היא שהיתה לה שעת הכושר שלנה ושנטמאה ושיצאת ואיזו היא שלא היתה לה שעת הכושר שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקיבלו פסולין (וזרקו) את דמה: גמ' דם חטאת (שמתה) [ז] כו' ואי תורה אחת לכל חטאות אפילו חטאת העוף נמי אלמה** [ח] **תניא** [ט] **יכול תהא** [ה] **דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל** [3] **זאת אמר ר"ל משום בר קפרא** [י] **אמר קרא** [3] **תשחט בנשחטות הכתוב מדבר ואימא בנאכלות הכתוב מדבר כדכתיב** [2] **במקום קדוש תאכל אבל פנימיות לא רבי רחמנא תורת אי הכי אפילו חטאת העוף נמי מיעט רחמנא זאת ומה ראית מסתברא דחטאת [בהמה] פנימיות ה"ל לרבויי שכן בהמה** [יא] **שחיטת צפון וקבלת כלי אבל לא** גחלת של עץ. תימה היכי ס"ד דדבר שאין מתכוין שוה לאינה צריכה לגופה דמה ענין זה לזה ובפ' כירה (שבת מב.) ניחא טופי גבי הא דשרי שמואל אפילו שיעור לגרף דפריך התם כה"ג ומלי [טו] למימר דס"ד דלא הוה שרי ר"ש דבר שאין מתכוין לכתחילה אי לאו משום דאית [טו] ביה תרתי דהוה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה דהכי אלמה דמחייב באינה צריכה לגופה אוסר באין מתכוין דהא בהא תליא אבל הכא אי אפשר לפרש כן דמייתי לה אהיא דהמתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי האישים דלא שייך טעמא דאין צריכה לגופה אלא גבי מלאכות דשבת ובסוף פרק ראשון דחגיגה (דף י.) מייתי לה גבי הלכות שבת בהרייס התלויים בשערה ולריך לפרש דמשמע להש"ס דהשתא [יז] דכי היכי דמחייב שמואל באינה צריכה לגופה [יח] ה"נ יש לו לחייב אין מתכוין כמתכוין: **במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה.** הקשה בהלכות גדולות דבשמעתא קמייתא דשבת (דף ג.) קאמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר הלד לבי והלד נחש ומפיס מורסא פי' דשרו רבנן משום צער דגופא [יט] דלד נחש ומפיס מורסא לא מיפטר אלא לר"ש דפטר מלאכה שאינה צריכה לגופה כדאיתא בפ' שמנה ברייס (שבת קז:) ודוחק [כ] הוא לתרץ בהלכות גדולות ור"ת תירץ דהא דאשיב לה שמואל [בהדי] פטור ומותר (קאמר) לאו משום דס"ל הכי אלא כלומר מאן דס"ל שהוא פטור קסבר דפטור ומותר כמו שמדקדק שמואל בסוף האורג (שם קז.) דודאי פטור ומותר קאמר מיהו אנן לא קיימא לן כשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כדאשכחן רבא דהוא בתראה דסבר כר"ש ברייש נוטל (שם קמא:) ואמוראי דפרק כל כתבי הקדש (שם קכא:) דאמרי כל המזיקין נהרגין בשבת ואפילו מאן דאסר לא פליג אמתני' דעל עקיב שלא תשוך הלכך מותר להפיס מורסא בשבת להוציא ממנה ליחה:

הדרן עלך כל התדיר

שלנה ושנטמאה. פירוש לן דמה ונטמא דמה ואם תאמר ונטמא מ"ט לא בעי כיבוס הא מדאורייתא זורקו לכתחילה דלמרינן (פסחים דף פ:) [כ] דם שנטמא וזרקו בשוגג הורלה וי"ל דמייירי כגון שנשבר הליץ או אינו על מנחו למאן דאית ליה [שאינו מרלה] (יומא דף ז:): **ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.** פירש בקונטרס או זרקו [כא] ואע"ג דאפילו כשרה אם ניתז דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוס כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה אילטריך לאשמועינן בפסולין למימר דדם דמוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק [כ] דפסול עושה שיריים [כב] וע"ע בפ"ק דמעילה (דף ה.): **יכול תהא** [ד] **דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל זאת.** והוא הדין קדשים קליס [כג] מימעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף לח.) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בלוע ומיעוטא דהכא לענין כיבוס אימא איפכא וי"ל כיון דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאילטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשכחן דטעונין מריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי. ומיתרצא נמי בהכי קושיא אחריתי דרבי יהודה מפיק לקמן כל קדשים לענין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא תיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אבל למאי דפריש ניחא דאי לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין כיבוס ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוע:

ב"ש): **רש"י** ד"ה הדם והשמן גרסינן. נ"ב כתב הר"ף ז"ל וז"ל דלא גרסינן מנחות. והטעם משום דדם ומן למיס הם ואינם נכרים על האש לכך עושה להם מערכה בפני עצמן, אבל מנחות למה ישרפם בפני עצמן. ויש פפרים שגורסין הנלמן והמנורות, ור"ל כו'] הסיכין שעל הנלמן שנטמאו דישון המנורה, ול"ע שהרי דישון מזבח הפנימי והמנורה היה מניחה בבית הדשן סמוך לכבש. לכן נראה גרסת הספרים עיקר ע"כ (ב"ש, כ"ב): **תוד"ה** ושקבלו כו' דפסול עושה שיריים וצ"ע בפ"ק דמעילה. נ"ב ומיהו דוקא טמא דחזי לקרבן לבוד אבל שאר פסולין לא כדמוכח בפ"ק דמעילה. ומיהו מה שפירש הקונטרס דאו זו קתני פסולים לא הוה קרי ליה לא שעת הכושר. אלא נראה דקבלו וגם זרקו דפסולין קאמר, ואע"ג דבקבלה לחוד מיפסול מ"מ מה שבאותה הבהמה עדיין ראוי הוא שאם קבלו כשר והוזה ממנו טעון כיבוס, אבל בשזרקו אפילו אותו שבאותה הבהמה אינו ראוי שכבר נעשה שיריים ואשמועינן דפסול עושה שיריים ובדפרישית (הר"פ ז"ל. ב"ש):

מסורת הש"ס

(א) [שבת מב.], ב) תוספ' דתמורה [סס"ד ע"ס], ג) [יומא סז. וש"נ], ד) ת"כ צו פרש"י ג [הב"ן ה"א, ה) מעילה ה,, ו) ת"כ שם פ"ר ה"א, ז) ת"כ שם פרש"ג [הב"ן] ה"ב, ח) שבת לא.; ט) לקמן קד:, י) לקמן צג., כ) דף צג., ל) ועיל מה. רש"נ.

הגהות הב"ח

(א) גמ' שכן בהמה כמותה ושחיטה כמותה שחיטת צפון וקבלת לפון כלי וקרן:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ושקבלו כו' דפסול עושה שיריים. עי' לעיל דף לד ע"ב תוס' ד"ה פסול:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל וכל בקודש (ש"מ), וכנכתי"ר כל בקודש. ועי' בליקוטים: ב) בד"ו אית' השלחן והמנחות. ולפנינו מוקן 'שמן' עפ"י בס"ו עפ"ב. ובכי"ג ומ"כ הגיהו והשמן של המנחות. ועי' שטמ"ק: ג) ל"ל שניתז (ש"מ והגרי"ב): ד) יהא (ד"ו): ה) כיבוי מן התורה כל"ל (*ש"מ): ו) וכיבוי זה לאו (*ש"מ): ז) גי' ל"ק שאינו צריך לו דהלואי שלא כבה ודמי כו': ח) בס"מ נוסף בקדש לא תאכל באש תשרף ומרבינן וכו': ט) שנחריצתן (*ש"מ): י) ל"ל מפני שהוא (*ש"מ): יא) עי' שטמ"ק: יב) אין דמה טעון (ש"מ): יג) בקלת ספרי היל נ"ל ושקבלו פסולין את דמה או זרקו את דמה, ואיצטריך לאשמועינן פסולים ואע"ג דהא אפילו כשרים שניתז דמן לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה איצטריך לאשמועינן פסולין ולמימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק ע"כ. חז היא נוסחת התוס' [בפילס"ר] (ב"ש, ש"מ, כתה"י): יד) תמהני, הא מפורש בגמ' פ"ק דמעילה דף ה' ע"ל דגרסינן לה וסגמ' עלמה מקשה קושיא זו ע"ש (תו"ח ממוהרש"ח זצ"ל): טו) אולי ל"ל דמצי: טז) דאית ליה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור הלכך וכו' כל"ל, ועי' תוס' שבת מב ל ד"ה אפילו (ח"מ): יז) בד"ו השתא: יח) לגופה במתכוין ה"נ כל"ל (ש"מ): יט) דגופא והשתא כיון דס"ל לשמואל כר' יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה מדאורייתא היכי שרו רבנן משום צערא דגופה דצד וכו' כל"ל (ש"מ): כ) ודחק (בה"ז): כא) עי' לעיל לוח יג ולוח"ל לסגסת ל"ק: כב) תיבות דפסול עושה שיריים ליתא בכתה"ר דרש"י וכש"מ, ועי' גלה"ש טה"ק וקר"ל שתקשו בזה: כג) עי' לקמן לג ע"ב דמשנה דס"ה לכל הקדשים. וכמעיל שמואל מיקן דל"ל וה"ה שאר קדשים: כד) בכתי"ב וג' וכמ"ל וכמ"ע הגי' וכל [במקום ור"ל]. ותכן לפי"ז שהוא מהגירסא. ומיגא סיכין שאח"כ [וכ"ה גם בכי"ג וכמ"כ. וכמ"ע ליתא סיפין] לא נודע פתרונה. וככי"ב ליתא סיריי' ולולי הוא מלשנא דקלא (שמות לח) את הסילות ולא היעיס. ומ"ש אח"כ שנטמאו דישון כו'. בכי"ב וס"ע ליתא שנטמא. ול"ע ליבב דיבור זה על נכון:

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ו מהלכות מיסורי מזבח הלכה [ה]:
א ב מיי' פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח:
ב ג מיי' שם הלכה ב:
ג ד מיי' שם הלכה ג:
ד ה ו מיי' שם הלכה ב:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ו, יט
3. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא:
ויקרא ו, יח

מוסף רש"י

אבל לא גחלת של עץ. דאיסורא דאורייתא היא וחייב קקילה: אפילו גחלת של עץ נמי. דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, וכל כבוי אינו צריך לגופו חוץ מעובי פחמין או מבהבהי פתילה (שבת מב.): **בגדתאה.** בעל אגדה. ל"א שם מקום שהוא בבבל שמנו בגדל (יבמות סז.). **בי עשרה.** לפרסם את הדבר (יבמות סז.):

ליקוטים

בקדש באש תשרף. פי' הכי כתיב קרא וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש תשרף. ודורש המקרא כאילו כתיב וכל בקדש באש תשרף וק"ל. (מהרש"ל. פסחים כד ב)

שיטה מקובצת

ושקבלו פסולים כו'. פ"ה אי אי קתני אקבלו פסולים וחזקו כשרים אי זקו פסולים אבל קבלו כשרים. ולא נהירא דא"כ היאך תפיב לא היתה לו שעת הכושר כיון דקבלו כשרים. ועוד דבמס' מעילה (דף ה.) משמע דמתא קאמר. לכך נראה לי דמתא קאמר וה"פ קבלו פסולים וחזקו כשרים חזקו דמה טעון כיבוס דאל"כ למה לי זקו אפילו פסולים, וקשה דהא כתיב אשר יזה מדמה לשכבר הוזה. וי"ל דה"ה אם קבלו כשרים וחזקו כשרים דאין דמה טעון כיבוס דהא כתיב אשר יזה, והאי דנקטו זקו פסולים לאשמועינן דפסול עושה שיריים דאי לאו הוי תני אלא קבלו פסולים מ"מ הוה מצי למהוי דדמה טעון כיבוס כגון אם היה דם עוד בצואה דימא יחזור הכשר ויקבל ואותו הדם הוי כי הזאה לחכי תני זקו פסולים דהשתא אפילו היה דם בצואה ויחזור הכשר ויקבל לא הוי טעון כיבוס דפסול עושה שיריים (תוס' מהר"פ וצ"ל): **א' הבי אפילו חטאת העוף נמי.** תימה להשר מקולי מאי פריך הא אימעיט מזאת, וכי תימא דפריך מה לאיס, א"כ מאי מהדר ליה כ"ל מתאחט, סוף סוף אינא למפרך מה לאיס כדפריך תלמודא. וי"ל דס"ד דכיון דכתיב תשחט פמוך לתורת משמע דרבויא לנשחטות הוא דאתא. כך תירץ מש"ת. אי נמי לא מיתש לקושיא דתחלה דלאו אהזאה כתיב (הר"פ ז"ל.

אבל לא גחלת של עץ. תימה היכי ס"ד דדבר שאין מתכוין שוה לאינה צריכה לגופה דמה ענין זה לזה ובפ' כירה (שבת מב.) ניחא טופי גבי הא דשרי שמואל אפילו שיעור לגרף דפריך התם כה"ג ומלי למימר דס"ד דלא הוה שרי ר"ש דבר שאין מתכוין לכתחילה אי לאו משום דאית ביה תרתי דהוה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה הלכך רבי יהודה דמחייב באינה צריכה לגופה אוסר באין מתכוין דהא בהא תליא אבל הכא אי אפשר לפרש כן דמייתי לה אהיא דהמתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי האישים דלא שייך טעמא דאין צריכה לגופה אלא גבי מלאכות דשבת ובסוף פרק ראשון דחגיגה (דף י.) מייתי לה גבי הלכות שבת בהרייס התלויים בשערה ולריך לפרש דמשמע להש"ס דהשתא [יז] דכי היכי דמחייב שמואל באינה צריכה לגופה [יח] ה"נ יש לו לחייב אין מתכוין כמתכוין: **במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה.** הקשה בהלכות גדולות דבשמעתא קמייתא דשבת (דף ג.) קאמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר הלד לבי והלד נחש ומפיס מורסא פי' דשרו רבנן משום צער דגופא [יט] דלד נחש ומפיס מורסא לא מיפטר אלא לר"ש דפטר מלאכה שאינה צריכה לגופה כדאיתא בפ' שמנה ברייס (שבת קז:) ודוחק [כ] הוא לתרץ בהלכות גדולות ור"ת תירץ דהא דאשיב לה שמואל [בהדי] פטור ומותר (קאמר) לאו משום דס"ל הכי אלא כלומר מאן דס"ל שהוא פטור קסבר דפטור ומותר כמו שמדקדק שמואל בסוף האורג (שם קז.) דודאי פטור ומותר קאמר מיהו אנן לא קיימא לן כשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כדאשכחן רבא דהוא בתראה דסבר כר"ש ברייש נוטל (שם קמא:) ואמוראי דפרק כל כתבי הקדש (שם קכא:) דאמרי כל המזיקין נהרגין בשבת ואפילו מאן דאסר לא פליג אמתני' דעל עקיב שלא תשוך הלכך מותר להפיס מורסא בשבת להוציא ממנה ליחה:

הדרן עלך כל התדיר

שלנה ושנטמאה. פירוש לן דמה ונטמא דמה ואם תאמר ונטמא מ"ט לא בעי כיבוס הא מדאורייתא זורקו לכתחילה כדלמרינן (פסחים דף פ:) [כ] דם שנטמא וזרקו בשוגג הורלה וי"ל דמייירי כגון שנשבר הליץ או אינו על מנחו למאן דאית ליה [שאינו מרלה] (יומא דף ז:): **ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.** פירש בקונטרס או זרקו [כא] ואע"ג דאפילו כשרה אם ניתז דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוס כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה אילטריך לאשמועינן בפסולין למימר דדם דמוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק [כ] דפסול עושה שיריים [כב] וע"ע בפ"ק דמעילה (דף ה.): **יכול תהא** [ד] **דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל זאת.** והוא הדין קדשים קליס [כג] מימעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף לח.) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בלוע ומיעוטא דהכא לענין כיבוס אימא איפכא וי"ל כיון דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאילטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשכחן דטעונין מריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי. ומיתרצא נמי בהכי קושיא אחריתי דרבי יהודה מפיק לקמן כל קדשים לענין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא תיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אבל למאי דפריש ניחא דאי לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין כיבוס ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוע: